

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 24 februari 1898, kl. 5 e. m.

*Andra Kammarens tillfälliga utskotts n:o 3 utlåtande n:o 1,
i anledning af väckta och till utskottet remitterade motioner
med förslag om ändrade bestämmelser angående barn,
som döpas i okända föräldrars namn.*

Uti tvenne till utskottet af kammaren remitterade motioner önskas ändring af bestämmelsen i mom. 7 af kongl. cirkulärbrevet den 17 oktober 1778, att »qvinna, som vill å okänd ort framföda foster, må i sådant uppsåt lemnas ostörd och utan någons åtal eller efterfrågan om hennes person eller tillstånd.»

I sin motion, n:o 21, hemställer herr *A. T. Pettersson* i Österhaninge, »att Riksdagen i skrifvelse till Konungen behagade anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t föranstalta, att mom. 7 i kongl. brevet den 17 oktober 1778 helt och hållet upphäfves eller, om detta sig ej göra låter, i förut angifvet syfte ändras.»

Herr *E. L. M. Hedin* i Torp åter hemställer uti sin motion, n:o 78, »att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t täcktes vidtagna åtgärder för ett tillägg i Kongl. Maj:ts nådiga förordning af den 6 augusti 1894 på så sätt, att barnaföderska, som vill vara okänd, åligger, då hon genom barnmorska eller annan person för inskrifning i kyrkobok anmäler af henne framfödt barn, förete vederbörligen styrkt intyg från person, som förbundit sig mottaga detta barn till fostran och, om densamma tillhör annan församling, betyg från vederbörligt pastorsembete om personens lämplighet till ifrågavarande kall; företes icke ett sådant betyg, är barnets moder skyldig gifva sig

till känna för pastor i den församling, der barnet blifvit framfödt, till trygghet för barnets ordentliga uppfostran.»

Till stöd för motionen n:o 21 anför herr A. T. Pettersson följande: »Den tukt- och sedeslöshet, som är rådande i vårt land, tager sig bland annat uttryck i det stora antal oäkta barn, som födas till världen.

Endast i undantagsfall taga de, genom hvilkas olofliga förbindelser dessa utgöra en frukt, *sjelfva* vård om dem; i de allra flesta fall blifva de utackorderade till *andra*, som mot lega gifva dem det nödtorftigaste.

De skuggsidor, som tillhöra fosterbarnsväsendet, hafva nu emellertid blifvit uppmärksammade, och en af Kongl. Maj:t den 16 november 1894 tillsatt komité har underkastat frågan en välbehöflig utredning, hvars resultat föreligger i ett till Konungen förlidet år ingifvet förslag till ordnande af fosterbarnsvården m. m.

En särskild klass bland dessa fosterbarn intaga de, öfver hvilkas härkomst ett mystiskt dunkel hvilat, eller de, som enligt det gängse uttryckssättet äro döpta i »okända föräldrars namn».

I enlighet med kongl. cirkulärbrevet af den 17 oktober 1778 må qvinna, som å okänd ort vill framföda sitt foster, i sådant uppsåt lemnas ostörd utan någons åtal och efterfrågan om hennes person eller tillstånd, och »anse Vid», heter det, »den olägenhet mindre, om på sådant sätt något olofligt häfdande skulle döljas, än att genom sträng efterfrågan i dylikt tillfälle betaga ett blödigt sinne all utväg att kunna dölja sin förbrytelse.»

Såsom sådana »okända orter» i vårt land begagnas i främsta rummet Stockholm, dernäst de större städerna, hvaremot landsbygden icke ännu så mycket anlitas för detta ändamål.

Till hufvudstaden förnämligast anlända för hvarje år från öfriga delar af riket ett stort antal kvinnor, som på sådant sätt söka dölja sin förvillelse, ja, man påstår till och med, att personer från Finland och Ryssland begagna sig af den här rådande licensen uti ifrågasvarande stycke.

Enligt mig tillhandakomna officiella uppgifter från pastorsembetena i Stockholms stads territoriella församlingar föddes derstädes under sista femårsperioden (1893—97) 2,656 eller i medeltal för hvarje år 531 oäkta barn, hvilkas mödrar blifvit i resp. födelse- och dopböcker antecknade såsom okända.

I verkligheten är det sålunda för närvarande så långt ifrån hvad det kongl. brevet *då* förutsatte eller att *ett eller annat* olofligt häfdande på sådant sätt kunde undandöljas, att man nu kan räkna dem i hundra-, ja, kanske tusental. Också får man i de dagliga tidningarne läsa

annonser i mängd, der rum utbjudas åt »kacherade fruntimmer» och sträng tystlåtenhet utlofvas.

När så barnet blifvit födt, infinner sig någon af förlossningsbitrådets kunder, som, för den händelse att det icke inlöses på barnhuset, afhemtar detsamma och mot löfte om hög betalning förbinder sig att sörja för dess uppfostran; och på så sätt blifva dessa stackars barn utplanterade eller rättare sagdt utkastade i världen utan huld och skydd; och deras uppfostran försiggår merendels utan nödig tillsyn och kontroll.

Man påträffar icke så få bland dem här och hvar i kommunerna omkring Stockholm — påträffar dem, ty vanligen uppgifvas de ej till kyrko- och mantalsskrifning, utan vederbörande får endast tillfälligtvis reda på, att den eller den har ett fosterbarn, och vid närmare undersökning befinnes det vara ett barn af — »okända föräldrar».

Jag behöfver väl knappast nämna, hvilken tillökning i fattigvårdstungan ett sådant barn kan medföra, enär uppfostringsbidraget från de okända föräldrarna hvilken dag som helst kan upphöra, och fosterföräldrarna befinna sig vanligen i det tillstånd, att de sjelfva stå fattigvården mycket nära.

Den nya lagstiftningen angående arfsrätt har gått i den riktningen, att sådan tillerkänts oäkta födt barn, men endast för så vidt modern låtit anteckna det i kyrkoboken såsom sitt. Vid nu påpekade förhållande kan det likväl alltför ofta lätt hända, att modern dör, innan hon hunnit legalisera sitt barn, enär kanske först i lifvets sista stunder moderskärleken vaknar och vill utkräva sin rätt.

Såsom ett försök att råda bot för och motverka detta missförhållande må erinras om stadgandet i § 21 af Kongl. Maj:ts förnyade reglemente för barnmorskor af den 28 november 1856, der det bland annat heter: »Vid hemlig förlossning bör barnmorskan för öfrigt råda qvinnan att uppteckna sitt namn och hemvist å ett papper, hvilket, af henne försegladt, förelägges den prest, för hvilken hon ofördröjligen skall förlossningen anmäla, så att lefvande barn varder till dop befordradt och dödfödt barn jordadt. Sedan detta papper blifvit med vederhörlig anteckning och prestens sigill försedt, bör qvinnan uppmanas att för sin såväl som barnets framtida säkerhet samma papper noga förvara.»

Att märka är likväl, att nämnda lagrum blott talar om ett *rådande*, men icke om ett *affordrande*, och erfarenheten har derjemte visat, att barnmorskorna icke äro så synnerligen angelägna om att gifva ett dylikt råd, hvarför ock medicinalstyrelsen i skrifvelse af år 1883 förstädigade barnmorskorna att söka hämma, men icke locka till användande af denna rättighet — en skrifvelse, som under de närmast derpå följande åren

något sänkte det förut höga siffertalet på sådana barn, men som snart synes hafva råkat i glömska.

Med fäst afseende härfpå har Stockholms prestsällskap vid tvenne sammanträden under år 1896 uttalat sig för behöfligheten af en förnyad uppmaning i samma riktning, hvilket också ledt till det resultat, att barnmorskorna å nyo blifvit förständigade att iakttaga reglementets föreskrift — en anmaning, som man på grund af erfarenhet har skäl att befara, att den åter skall falla i glömska.

Skulle därför icke tiden vara inne, att 1778 års cirkulärbref i denna punkt helt och hållet upphäfdes? Det motiv, eller faran för barnamord, som uppgifves såsom orsak till lagbestämmelsen i det ofvan citerade kongl. brefvet, existerar enligt underteknads mening icke vidare eller är åtminstone af underordnad betydelse, ty i samma mån som sedeslösheten tilltagit, har skuld känslan blifvit mindre och aktas brottet ringare, hvarför det icke är att antaga, att blödigheten hos den fallna qvinnan skulle vara så stor, att hon hellre skulle begå barnamord än uppgifva sitt namn. Orsakerna till barnamord härleda sig icke så mycket från skammen öfver brottet som fastmera från fruktan att icke kunna lifnära barnet. De begås ofta nog af qvinnor, som utan förlossningsbiträde framfödt sitt foster och hvilka, utan att begagna sig af ofta nämnda rättighet, skaffa det ur världen.

Huru föga nyssnämnda bestämmelse i barnmorskereglementet kunnat afhjelpa detta missförhållande, framgår med all önskvärd tydlighet af det yttrande, som chefen för statistiska centralbyrån den 11 juni 1887 afgaf i sammanhang med underdånigt förslag till nytt formulär för husförhörlängden, så lydande: »Af de många anledningar till felaktigheter eller ofullständigheter vid anteckningar i födelse- och dopbok torde väl ingen dertill så mycket bidragit som den i kongl. brefvet den 17 oktober 1778 gifna tillåtelsen för barnaföderska att i böckerna inskrifvas såsom blott okänd moder. Denna rättighet utöfvas i den mest vidsträckta skala, i synnerhet inom hufvudstaden, och oskicket har gått ända derhän, att till och med gifta hustrur finnas antecknade såsom okända mödrar till sina äkta barn, och detta till en stor del för barnmorskans beqvämlighet att ej vilja besvära sig med anskaffande och företeende af eljest erforderligt prestbetyg för modern, å hvilket barnet bort antecknas. Ett stärfjande af oskicket lär visserligen vara vidtaget genom en befallning i detta hänseende från medicinalstyrelsen till barnmorskorna, men ändock kvarstår rättigheten, hvilken, äfven utöfvad i mindre mån än hittills, likväl högst menligt inverkar på en ordentlig

kyrkoskrifning och barnets civila rättigheter, *hvidan det vore utan tvifvel fullt befogadt att afskaffa hela rättigheten.*»

Samma åsigt vidhåller nyss nämnde chef i ett den 17 april 1893 afgifvet underdånigt utlåtande öfver det förslag till kyrkoskrifningens ordnande i riket, som af komiterade blifvit framlagdt. Han säger nemligen: »I denna regel (n:o 2 för födelse och dopboken) hafva komiterade bibehållit den i kongl. brefvet den 17 oktober 1778 gifna tillåtelsen för barnaföderska att i kyrkoböckerna inskrifvas såsom okänd moder. Dock hafva komiterade närmare bestämt detta att gälla endast för moder till oäkta barn. Komiterade säga likväl sjelfva (sid. 169), att denna rättighet bland annat *högst menligt inverkar* på en *ordentlig kyrkoskrifning*, och att det för den skull vore »högst önskvärdt», att hela rättigheten afskaffades, men hafva komiterade, som ansett det ej tillkommit dem att härom framställa förslag, dock med anledning af talrika framställningar i sådant syfte från presterskapet nu i underdånighet härå fäst uppmärksamhet.

I afseende på angelägenheten af rättighetens upphäfvande instämmer domkapitlet i Upsala, hvilket äfven på det varmaste understödes af domkapitlet i Göteborg, som till de anförda skälen härför lägger det, att nämnda rättighet ej står i öfverensstämmelse med den ett oäkta barn numera tillerkända rättigheten att ärfva sin moder, och kan statistiska centralbyrån ej annat än lifligt instämma i hvad som sålunda uttalats och som redan i det af undertecknad chef afgifna förslaget till nytt formulär för husförhörboken framhölls såsom af behovet påkalladt.»

I den nya kyrkoboksföringsordningen inflöt emellertid intet annat stadgande, än att det bestämmes rörande moder till oäkta barn, som vill vara okänd, att pastor vid anmälan om födelsen endast eger att af barnmorska eller den, som anmäler barnet, inhemta nödiga upplysningar i fråga om moderns ålder samt tiden och orten för nedkomsten.

Det är sålunda icke blott från rent kristlig och kyrklig synpunkt, utan äfven i den yttre ordningens intresse och till förebyggande af sociala orättvisor, som det vore i hög grad önskligt, om rättigheten till dop i okända föräldrars namn helt och hållet upphäfdes; men derest detta skulle stöta på alltför stora svårigheter, torde denna rättighet kunna i väsentlig mån inskränkas och dess användande bättre, än som hittills skett, regleras.

Så t. ex. skulle man ju kunna tänka sig möjligheten af att i nedkomstortens födelse- och dopbok i ett särskildt s. k. »hemligt register» anteckning göres om moderns namn med hänvisning till hennes kyrko-

skrifningsort utan att barnet åtecknades hennes betyg, ur hvilket register sedermera i vissa af Kongl. Maj:t uppgifna och bestämda fall upplysningar kunde erhållas.»

Såsom motiv för motionen n:o 78 framhåller herr E. L. M. Hedin följande: »I kongl. brefvet af den 17 oktober 1778 mom. 7 angående barnamord är stadgadt, att »qvinna, som vill å okänd ort framföda foster, må i sådant uppsåt lemnas ostörd utan någons åtal eller efterfrågan om hennes person eller tillstånd.» Om ock en sådan bestämmelse kunnat anses lämplig för den tid, den tillkom, måste dock ifrågasättas, huruvida densamma tjenligen numera bör bibehållas oförändrad.

Genom sedermera utfärdade förordningar, beträffande såväl mantalsskrifning jemte deraf härflytande förbindelser till mantalspenningar eller personella afgifters utgörande som ock i fråga om inskrifning och redovisning af värnpliktig, hafva sådana förändrade förhållanden inträdt, att samma kongl. bref numera lägger hinder i vägen för fullgörandet af de bestämmelser, som sålunda angifna förordningar innehålla.

Jemlikt omförmälda kongl. bref af år 1778 blifva nemligen i såväl kyrkobok som mantalslängd de barn, som under angifna förhållanden födas, antecknade under rubrik »Barn af okänd moder» utan vidare uppgift i öfrigt än deras dopnamn och födelseår, månad och dag. Detta sätt för modren att dölja ett förhållande och undkomma en skyldighet, som annars torde vara mot lag stridande, förekommer ty värr ej sällan. I Stockholm döptes och antecknades i okända föräldrars namn icke mindre än 750 barn under år 1894 enligt uppgift efter födelseboks intyg vid Stockholms prestsällskaps sammanträde i april månad 1896.

Enligt gällande förordningar skola mantalspenningar utgöras af hvar och en man eller qvinna, som uppnått 18 års ålder, likasom en hvar manlig person derjemte är skyldig att under det år, under hvilket han fyller 21 år, fullgöra sin värnpligt, hvarom mantalslängden skall lemna erforderliga upplysningar och anteckningar i längden göras. Om nu på grund af sagda kongl. bref i kyrkobok och mantalslängder år efter år qvarstå sådana anteckningar som t. ex. »Karl Johan född $\frac{5}{8}$ 1884, Per Axel född $\frac{7}{8}$ 1891, allt under stående rubrik »Barn af okänd moder», utan att tillika lemnas uppgift å födelse- och vistelseort samt andra upplysningar, som angifva, hvilken personen är och hvar eller hos hvem han uppfostras, skall sålunda antecknad person nödvändigt undgå alla de förpligtelser, som i afseende på mantalspenningar eller personella afgifters samt värnpligts utgörande äro en hvar till 18 och 21 år kommen person genom särskilda stadganden ålagda; ty

icke kan man väl, då personerna, som händelsen visat sig vara, sjelfva icke anmäla sig för fullgörandet af åliggande förbindelser i angifna hänseende, skäligen fordra, att vederbörande skola vara i stånd anträffa personer, om hvilka hvarken kyrkobok eller mantalslängd hafva annat att förmäla, än att de äro barn af okänd moder, helst pastor eller den, som för kyrkoböckerna, icke är skyldig eller ens kan lemna vidare upplysningar. Men ännu tidigare än vid nu omnämnda ålder inträffa olägenheter genom oförmälda lag, så t. ex. svårigheten, ja, åtminstone någon gång omöjligheten af kontroll, att folkskolestadgans 37 § efterlefves; till och med det mest nitiska skolråd kan här intet uträtta, om fosterföräldrar ej sända dylika barn till skolan. Att de böra finnas till, vet pastor, som har dem antecknade i sin församlingsbok och i matrikeln öfver skolpligtiga barn, men hvar finna dem t. ex. i en större stads församling, då ej ens fosterföräldrarna äro kända? Hafva de flyttat till en annan ort, äfven till en större stad, har skolrådet ej ringaste aning om deras tillvaro, i fall fosterföräldrarna äro likgiltiga i fråga om deras skolgång; kanhända de numera ej få någon ersättning för dem eller att modren kan hafva dött eller saknar tillgång. Vidare kan inträffa svårigheten, för att ej säga omöjligheten, för ett sådant barn att skaffa sig betyg för kyrkliga och medborgerliga rättigheter. Man kan tänka sig fall, att ett sådant barn, snart sagdt årligen, fått ombyta fosterföräldrar, derigenom bott i 7, 8 å 10 olika församlingar, på vidt skilda trakter i Sverige. Hvarken barnet eller dess nuvarande fosterföräldrar veta, hvar det är födt; det är omkring 12, 13 år. Modren har betalt för det ordentligt, men dör; hon har haft plats här och der i Sverige. Hennes anhöriga hafva ej haft reda på att hon haft ett barn. Nu först komma fosterföräldrarna att tänka på, att barnet bör skrivas hos dem; hennes anhöriga kunna ej veta, hvar det är födt. Blir det klart, att det är döpt och inskrivet i okända föräldrars namn, sökes efter det i Kongl. Maj:ts reglemente för barnmorskor den 28 nov. 1856 omnämnda konvolut med dopattesten, men detta finnes ej. Detta visar oefterrättligheten af lagen, sådan den nu är. Enligt lagens ingress afsåg den att förebygga barnamord, kanhända den i detta fall något gagnat. Men säkert är, att den på ett förfärande sätt kan beforda barnamord, utan att det kan upptäckas, ännu mindre bevisas. En barnaföderska reser till en aflägsen stad eller landsförsamling, ingen känner henne, ingen vet hvarifrån hon är. Hon medtager sitt barn vid afresan, sedan hon genom barnmorskan begärt utflyttningsbetyg för barnet; hon kan döda barnet och bränna betyget. Dessutom, huru många barn får icke fattigvården taga hand

om genom denna lag, hvilka orättvisor i arfshänseenden uppstå ej genom densamma?

Då dessa bestämmelser i omförmälda kongl. bref väl måtte anses vara otidsenliga och befrämjande allt annat än sedlighet, så kunde tiden vara inne för dess upphäfvande, men upphäfvandet af denna lag torde möta svårigheter och de här ofvan påpekade olägenheterna kunna något afhjelpas genom ett tillägg i 16 § kongl. förordningen af den 6 augusti 1894.»

Innan utskottet går att yttra sig öfver de sålunda framburna motionerna, anser det sig böra något redogöra för frågans historia. Att börja med torde det därför vara bäst att här anföra i motionerna omförmälda kongl. bref, hvars lydelse är följande:

»Kongl. Maj:ts Nådiga Bref till samtliga Hofrätterne af den 17 Oktober 1778, angående några författningar till förekommande af Barnamord.

Under det Wi i Nåder låtit Oss föredraga de tid efter annan inkomne mål, rörande Barnamord, hafva Wi med särdeles bekymmer funnit, att fruktan för det i lagen stadgade dödsstraffet icke förmått afhålla derifrån, i det flere exempel utvist, att ofta lägrad qvinna, först af blygsel för hennes tillstånd, eller den skymf, som dervid följer, och dernäst af bekymmer öfver förlägenhet med barnets skötsel och underhållande blifvit bragt, att begå sådan menskligheten vanhedrande gerning, för hvilken sjelfva naturen har afsky, då dödsstraffet ofta blifvit ansedt som en önskad utväg för henne, att på en gång varda både skymf och bekymmer qvitt.

Således, och ehuru, igenom eftergift af straff, otuckt och oordentelig lefnad icke böra lemnas tygelfria, så vida sådant strider emot sederna, och skulle medföra mycket ondt uti Samhället, anse Wi dock deraf icke böra följa, att på en häfdad qvinna för hennes lifstid lägga sådan skymf, som icke öfverensstämmer med Lagen, bestraffningens afsigt, eller förseelsen och brottet, icke heller att godkänna fördomar och en blind ifver, som i förra tider gått så långt, att knappast naturens röst fått rådfrågas för de oskyldige barnen, utan många ansedt dem, för de varit födde af oäkta säng, såsom ifrån Samhället och all vård uteslutne: Och ehuru detta, såsom ett afsteg, redan är så vida vordet rättadt, att den offentliga Kyrkoplikten blifvit afskaffad, och all tillvitelse för otillätelig ansedd, samt att oäkta barn få intagas i Skråen och Handtverkerier; dock

som desse utvägar, icke heller tillräckligen förmått medföra den påsyftade verkan; Alltså hafve Wi i Nåder godtfunnit, det måge till vinnande af förenämde ändamål, följande ytterligare utvägar vidtagas.

1) At den hemliga Kyrkoplikten må af hvilken prest, som derom anmodas verkställas, uti vittnens närvaro: Och må ej någon af desse, vid bot af 3 Riksdaler 16 Skilling Species, på et eller annat sätt upptäcka, hvilken sådan hemlig Skrift undergått, utan bör det göra tillfyllest, att Församlingen kungöres, det en okänd Person dylik aflösning erhållit; hvaröfver, så väl som att pligten till Kyrkan blifvit erlagd, Presten hafver att meddela bevis å Rättens Utslag: Äfven som Barnamorska vid förberörde vite må vara förbudt, att för någon yppa, det hon den lägrade qvinnan vid barnafödslen biträtt, hvarföre och den uti Barnamorske-eden i detta ämne införde skyldighet hädanefter kommer att utelemnas.

2) At ej någon för sådan förbrytelse må utestängas ifrån Församlingens gemenskap, eller hindras ifrån Salighets-medlens nyttjande, antingen målet vid Domstolen är anhängigt eller afgjort.

3) At ej någon skillnad må göras emellan äkta och oäkta barn vid deras Dop, och desse senare, såsom på visse ställen sker, icke måge dermed utmärkas att Dopet sker efter gudstjensten.

4) At häfdad qvinna uti Lysningar till Giftermål eller andra handlingar, icke må utmärkas såsom mindre ärlig, och kallas Kona, Qvinsperson, eller Fästeqvinna, utan må hon nämnas för Deija, Piga, Hushållerska, eller annars hvad icke menligt är, eller Lägermålet betecknar.

5) At den brottsliga må äga frihet, vid Domstolen Skriftligen swara, för dess förbrytelse: Och at i fall förekommande omständigheter skulle fordra den lägrades inställande, hon icke må, genom hvarje-handa så otjenliga som onödiga frågor, blottställas för skymf och andras begabberi. Så bör ock Domaren då brottet å ömse sidor skrifteligen erkännes, sådant införa i Protocollet, utan at det för den rättsökande menigheten upläsa, eller på annat sätt kunnogt göra; Som ej eller Utslaget der öfver afkunnas, men endast til dem, som vederbör, utgifvas.

6) At enär den häfdade upptäcker sit tilstånd för Fader eller Moder, Husbonde eller Matmoder, den eller de, för hvilka hon sig yppadt, böra, wid ansvar icke allenast dölja hennes tilstånd, utan ock, ifrån den tiden til dess förlossningen skedt, hafva vård om henne, och befordra barnet til Dop och Christendom. Skulle åter den eller de, för fattigdom eller andra omständigheter, icke uti alt kunna, eller wilja denna skyldighet fullgöra, stånde då qvinnan fritt att söka den utväg, som bidrager til ändamålet at framföda och bevara det oskyldiga Fostret, utan at henne

må tilläggas, at hafva welat dölja sit hafvande tilstånd, i händelse hastig barnsbörd henne skulle åkomma: Och må ej någon wid bot. af Tre Riksdaler 16 Skilling Species, på något sätt förebrå lägrad qwinna dess förbrytelse, antingen förr eller efter barnafödslen.

7) At qwinna, som wil i okänd ort framföda Fostret må i sådant upsåt lämnas ostörd, utan någons åtal eller efterfrågan om hennes person eller tillstånd: Och anse Wi den olägenhet mindre, om på sådant sätt något olofligit häfdande skulle döljas, än at igenom sträng efterfrågan i dylikt tilfalle betaga et blödigt sinne all utwäg, at kunna dölja sin förbrytelse.

8) Til lättande af den förlägenhet hvaruti qwinna, som framfödt oäkta barn nödgas finna sig, då hon, ofta i stor torftighet måste sörja för barnets skötsel och föda, samt derunder hafva uti sitt Foster ett talande bevis til hennes förbrytelse, och som jemväl kan vara hinder för hennes giftermål, wele Wi i Nåder wara betänkta på medel och utwägar til sådane barns upfödande och nu imedlertid anbefalla Wåre Befallningshafvande i orterne at til understöd för lägrade qvinnors barn, hwilka Föräldrarne sjelfve icke förmå med tilräckeligt underhåll försee, använda de medel, som til deras disposition af de til Öfverstyrelsen öfwer Barnhus och Hospitalsinrättningarne förordnade Herrar Zeraphimer-Riddare årligen aflämnas: kunnande jemväl efter Församlingarnes godtfinnande, något af deras Fattighus-medel till sådant behof användas.

9) Sist anse Wi jemväl nödigt, det så ofta Förbudet emot Barnamord å Predikstolarne upläses, Presterskapet derefter gör alfvarsam föreställning om denna syndens grofhet, med tjenlig och bevekande förmaning at derföre sig til wara taga.

Af hwad Wi således i Nåder godtfunnit at förordna, åligger Eder, at lämna de under Eder lydande Domare behörig del, til underdånig efter rättelse, och låte Wi nu jemväl Bref och Befallning afgå til Wåre Befallningshafvande och samtelige Consistorierne, til iackttagande af hwad dem i desse fall tillhör.

GUSTAF.

J. Wallencreutz.»

Författningen, hwilkens syfte var att förekomma barnamord, verkade, påstods det från ena sidan, derhän, att de direkta barnamorden aftogo, men från andra sidan framhölls, att så icke var förhållandet,

men att deremot de indirekta barnamorden i oroväckande grad ökades, på samma gång sedeförderfvet spred sig omkring i vida kretsar. Det var gifvet, att ett sådant sakernas förhållande skulle framkalla varnande rop emot det onda. Också finna vi, att under ståndsriksdagarne gång efter annan motioner väcktes om författningens upphäfvande eller förändrande.

1. Den förste, som uppträdde, var prosten Palm från Skåne. Han föreslog år 1817 i en inom presteståndet väckt motion, att hela författningen måtte upphävas eller, om detta icke kunde ske, omarbetas i det syfte, att det åtminstone borde åläggas barnaföderska, att för pastor ange ej blott sitt, utan äfven lägersmannens namn, men att, »om någon gång anonymitet skulle anses nödvändig och såsom sådan begäras, upptäckten af rätta förhållandet likväl borde, under den tysthetsförbindelse, som kyrkolagens 7 kap. stadgar, ske för predikoembetet som i en särskild, endast för läraren tillgänglig bok borde införa både föräldrarnas och barnets namn, på det att läraren må blifva i stånd att en dag, då ett oäkta barn efterfrågar upphofven till sin varelse, gifva derom tillbörliga underrättelser.» Vidare ansåg han ändringen i författningen böra gå ut derpå, att den fallna qvinnan kunde förvaras från återfall, »utan att göra hennes återgång till dygdens och sedlighetens väg mera svår eller omöjlig; då deremot lägersmannen, som tvifvelsutan måste anses såsom den mest brottslige, aldrig borde undgå att känna följderna af sitt brottsliga förhållande, icke blott derigenom, att han straffades enligt allmänna lagens föreskrift i missgerningsbalkens 53 och följande §§, utan ock förklarades ovilkorligen förbunden att dela omsorgen för sitt barns första underhåll och uppföstran.»

De grunder, på hvilka motionären stöder sin motion, äro hufvudsakligen de, att författningen af den 17 oktober 1778 alldeles icke passade på den tidens utsväfvande lynne, att det onda, den ville motverka, snarare till- än aftagit, och att det goda, den ville framkalla, så litet blifvit befordradt, att helgden af sjetten budet ersattes med brottsliga löjen och gäckeri både med eders helgd och de förföras tårar.

Lagutskottet afstyrkte i sitt betänkande n:o 22 prostens Palms motion och motiverar detta sitt afslag dermed, att barnamorden i verkligheten aftagit, sedan författningen kom till stånd, att den då rådande osedligheten inom landet icke hade sin grund uti författningen i fråga, utan uti de förändringar, som menniskolynnet genom tidskiften undergått, samt uti en derunder tilltagande och rådande böjelse för lyx och utsväfningar, hvilka föranleda till svårighet och mindre håg att vid

tidigare ålder ingå uti lagliga äktenskapsförbindelser, att olägenheterna af förordningen märkas endast i hufvudstaden och i de större städerna, att förändring af författningen icke skulle befordra sedligheten, men framkalla flera barnamord, att qvinnan har tyngd nog att bära i det inre vittnesbördet om dess fel och förvillelser äfvensom egna och andras förebråelser samt de omsorger, henne förestå, att anteckningen om uppgifvandet af faderns namn, blottad på bevis, å ena sidan intet gäller, men å andra sidan kan utsätta en oskyldig för obehagliga beskyllningar; och slutligen att icke strafflagens bestämmelser, utan bildningen och egen känsla af moralitet och samhällspligter blifva de mest verkande medel till sedernas förbättring.

Emot detta lagutskottets afstyrkande reserverade sig samtliga ledamöterna från presteståndet och yrkade bifall till motionen i det syftet, att hela författningen i fråga borde upphävas. Reservanterna bemöta utskottets skäl och visa, att de direkta barnamorden visserligen minskats, men att de indirekta ökats, att det icke blott är sedeslösheten, som är orsaken till det allmänna förderfvet, utan ock att den slappare lagstiftningen ger stöd åt sedeslösheten och att det är bättre att rädda många barns lif än några af mödrarnas heder och lif.

Vid frågans behandling inom stånden biföllo tre stånd utskottets afstyrkande förslag, men presteståndet återförvisade ärendet till lagutskottet, som i sitt utlåtande n:o 74 den 23 mars 1818 ansåg, att med tre stånds beslut frågan var afgjord.

2. Vid nästa riksdag år 1823 upptogs frågan åter och då af professorn dr Thyselius från Strengnäs genom i presteståndet väckt motion den 23 februari. Thyselii yrkande affattades i fyra punkter, hvilka här i korthet angifvas: 1:o) Kan modern visa, att barnets uppfostran är tryggad genom medel, egna eller faders, då bör hon frias från skyldigheten att ange faderns namn; 2:o) Fadern utfäste viss afgift och lemne förbindelse; nekar han till faderskapet, då bör målet lemnas kronoåklagaren; öfverbevisas han, dömes till högre afgifter och stände hemlig kyrkoplikt; befinnes moder falskeligen angifvit honom och hon bevisas om skörlefnad, dömes hon till spinnhus; 3:o) Förmår fadern ej betala, skall afdrag göras af hans lön; ej må han till obeständig ort medgifvas flytta; 4:o) Församlingens skyldighet inträder, då fader eller moder visas oförmögna barnet försörja. I sammanhang härmed stälde han frågan om oäkta barns rätt att ärfva moder.

Anledningen till motionen anges vara släktets moraliska och fysiska försämring, det ökade antalet oäkta barn och det färre antalet af ingångna äktenskap. Skälen till motionen åter angifvas vara: Faderus

frihet genom författningen i fråga är författningens största fel; det måste vara samhällets rätt tillse, att fadern gör sin pligt emot barn och moder; lagen bör därför rättas derefter, och det skall bättre hjälpa än skärpta bestämmelser mot modern och barnhusinrättningar i hvarje by.

Då motionen föredrogs inom pretestånden, uppträdde öfverhofpredikanten dr Hedrén med skarpa anmärkningar mot motionen och framhöll nödvändigheten af och yrkade hela författningens upphäfvande. Presterskapet skall icke, yttrade han, låta dagtinga med sin öfvertygelse. Här gäller icke blott några yttre skrankor, utan mensklighetens innersta helgedom; det gäller icke blott en statsekonomisk fråga, utan en moralisk-religiös. Författningen af 1778 tillkom ur nyttighetsberäkning: man ville ha en högre folkstock. Man har lyckats i det afseendet, att de oäkta barnens antal 5- å 6-dubblats; men hvad har man fått? Barnhusen fyllda af ett slägte utan föräldrar, utan anhöriga, utan ett fädernesland. Roten skall uppräckas: blygsamheten skall skyddas. Hon är ju dygdens vårdarinna. Det gäller nu ej blott att skaffa barnet föda, kläder, uppfostran, utan att skaffa det föräldrar; ej att dölja modern från vanära och nød, utan från det omenskliga, det okristliga att vara moder utan att vara maka.

Lagutskottet afstyrker i sitt betänkande n:o 154, återopande utskottets skäl år 1818, bifall till motionerna. Författningen af 1778 har visserligen icke alldeles upphäft barnamorden, men de hafva minskats, och minskningen skall fortgå, om modern slipper undan vanära, ty det har framgått af ransakningarna, att barnamorden begås af rädsla för vanära och straff. Utspanandet, upptäckandet och bestraffandet af förseelsen utgör icke botemedlet mot det onda, som har sin rot i försummad uppfostran och lättsinnighet. Blygseln vittnar ock, att den felande ej är förhärdad. Flickan träffas i moraliskt, fysiskt och ekonomiskt afseende. Presten kan, då modern vill skriftas, påverka henne att taga vård om sitt barn. Mannen är skulden; det är han, som i vanliga fall förförer. Han bör därför träffas, men huru? Värjemålseden är man nu böjd för att afskaffa. Diktade fäder kunna ej af lagen få upprättelse. Upphävandet af författningen kan icke lemna någon på grundad anledning stödd förhoppning att hämma det öfverklagade sedoförderfvet eller i utbyte bereda det allmänna någon annan fördel än den ringa ekonomiska vinningen att ej behöfva underhålla och uppfostra några oäkta barn, åt hvilka lagen framtvingat fäder.

Frågan om oäkta barns arf afstyrktes af det skäl, att en sådan bestämmelse skulle verka hufvudsaklig rubbning uti de grunder, hvarpå läran om arfsrätt i då gällande lag hvilade, äfvensom derpå, att

frågan ej bör lösas partielt, utau i sammanhang med lagen om arfsrätt i allmänhet behandlas.

Borgerskapet och bondeståndet godkände lagutskottets afstyrkande förslag; men ridderskapet och adeln samt presteståndet återremitterade ärendet. Lagutskottet erkände i sitt betänkande n:o 219, att det ej beräknat bland mördade de barn, som dött af vanvård, men det vidhöll i öfrigt sin uppfattning; och då två stånd stodo mot två, förföll frågan för den gången.

3. Herr Arvid Ribbing, som vid 1823 års riksdag uppträdt såsom reservant mot lagutskottets förslag, yrkade uti en vid 1828—30 års riksdag inom ridderskapet och adeln väckt motion upphäfvandet af hela författningen såsom stridande mot kongl. förordningen den 12 juli 1750.

Lagutskottet framhöll i sitt betänkande n:o 109, att författningen 1778 förbjuder blott att yppa namnet, ett annat är att efterfråga det, och afstyrkte motionen.

Presteståndet återremitterade ärendet till lagutskottet, men då de öfriga tre stånden bifallit utskottets förslag, var frågan dermed afgjord.

4. Följande riksdag, 1834—35, föreslog prosten Stenhammar från Östergötland uti en inom presteståndet väckt motion följande ändring af författningen: »att kyrkorådet, åt hvilket vården af allmänna sedligheten i många fall är uppdragen, må förordnas att årligen i januari månad till vederbörlig kronobetjent aflemna specificerad förteckning öfver alla barnaföderskor, som födt oäkta barn under förflytna året, jemte deras uppgift om lägersmannen, såvidt de för pastor aflemnat den, hvarefter kronobetjenten skall vara ovilkorligt pligtig att kalla de brottsliga för rätta och om rättegångens förlopp genast, efter målets slutliga afgörande genom dom, meddela pastor underrättelse.»

Prosten Rosén framhöll nu också bestämmelsen i mom. 6 af författningen i fråga om vite för den, som förebrår lägrad qvinna dess förbrytelse, och yrkade, att den bestämmelsen skulle borttagas, enär densamma befordrar osedlighet.

Lagutskottet afstyrker i sitt utlåtande n:o 138 båda förslagen: Stenhammars, emedan rätten att åtala i föreliggande fall redan fans, i fall moder angifvit sig och sin lägersman; afsåg motionen åter lönskaläger, så kan sådant icke upptäckas genom föreslagna ändringen, ty lägrad qvinna vet ofta ej hvem lägersmannen är eller med hvem hon blifvit rådd; Roséns dermed, att det är skilnad emellan att förebrå och varna, förmana, upplysa.

De tre öfriga stånden biföllo utskottets förslag, men presteståndet återvisade ärendet till utskottet, ehuru utan påföljd.

5. Vid 1840—41 års riksdag väcktes åter motionen i frågan. Denna gång af domprosten Bruhn från Vesterås. Han föreslog upphäfvandet af hela författningen eller, om detta icke bifölles, ändringar i flera dess delar.

Prosten Stenhammar ville sådan förändring, »att modern, förr än hon begifver sig till annan ort för att framföda barnet, skall dels yppa detta sitt uppsåt för egen själasörjare, dels för den prest, som döper barnet, uppvisa ordentlig prestattest, att barnet derefter skall enligt dopsedel från den prest, som dopet förrättat, i nämnda kyrkobok antecknas, och att en af kyrkoherden undertecknad skrift, som skulle innehålla uppgift om barnets härkomst och till hvilken borde, genom anteckning i kyrkoboken, hänvisas, skall förvaras i kyrkokistan, för att under barnets spädnare år brytas, endast i den händelse, att barnet faller fattigvården till last, eller efter barnets beredelse till dess första nattvardsgång öppnas, på det dess innehåll må kunna detsamma meddelas.»

Lagutskottet visar i sitt betänkande n:o 144, att under de 20 åren närmast före 1778 af 33,350 oäkta barn, barnamordens antal voro 147, men att under de 20 närmaste åren efter 1778 af 124,355 oäkta barn funnos endast 218 barnamord. Författningen borde sålunda, menade utskottet, verkat godt och borde bibehållas.

De tre öfriga stånden biföllo utan ett ord detta betänkande, och frågan var åter fallen.

6. Nu rycker prosten Tranéus från Strömstad in. Han föreslår uti en inom presterskapet vid 1847—48 års riksdag väckt motion:

1:o) att likasom vid äkta barns födelse, så ock vid de oäktas, moderns och den af henne angifne faderns namn antecknas af presten; likväl, om föräldrarne så önska i särskild dopbok, hvars innehåll står under skydd af tryckfrihetsförordningens 2 §, så att åt ingen obehörig må meddelas eller till tryck utlemnas samt angripas under helgden af enskild bikt.

2:o) att lägrad qvinna bör undergå enskild skrift och erlægga de böter, kyrkolagen stadgar, antingen hos kyrkoherden i den församling, dit hon hörer, eller hos den prest, som barnet döpt, börande denne skyndsamt afsända dopsedel och böter till vederbörande pastor på hennes bekostnad. Såsom vittnen till enskilda skriften må hon kalla välfräjdade medlemmar af den kristna församlingen, för hvilka hon har förtroende.

3:o) Sedan hon sålunda böter erlagt och skriftad blifvit, och detta i kyrkoboken antecknadt är, må hon ej instämmas till domstol för 1:sta och 2:dra gången lägersmål; men förser hon sig dermed 3:dje

eller 4:de gången, ansvar efter hvad 53 kap. 1 § missgerningsbalken i slika fall hittills stadgar. Såsom bevis, att hon tvenne gånger tillförene lönskaläge gjort, utlemne kyrkoherden derom utdrag ur kyrkoboken.

4:o) I alla flyttningsbevis bör antecknas, om qvinnan sig genom lönskaläge försett och huru många gånger, samt hvar barnen äro och försörjas, på det mottagande kyrkoherden må få nödig kännedom om hennes lefnadsförhållanden.

Lagutskottet i sitt betänkande n:o 87 medger, att författningen ej åstadkommit allt hvad man hoppats, men den har bidragit att minska barnamorden. Och om den än bidragit att lossa osedlighetsbanden, så har den dock verkat så, att den bör bibehållas. Afstyrkte.

Samtliga fyra stånden biföllo detta afstyrkande, presteståndet efter ett anförande af H. Reuter Dahl om att vid utskottets afstyrkande låta bero.

7. Utgången vid nyss nämnda riksdag afskräcker icke prosten Tranéus, utan han förnyar vid 1853—54 års riksdag sin motion med ett tillägg uti en femte punkt så lydande: 5:o) Den af modern angifne fadern till barnet bör genom laga bevis eller, om han välkänd är, genom värjemålsed frigöra sig från hennes anklagelse. Förmår han det ej, varde ålagd fosterlega, och för öfrigt dömd efter lag.

Lagutskottet afstyrker i sitt betänkande n:o 64 motionen och anför såsom skäl för detta afstyrkande bland annat följande: Om författningen af 1778 verkligen åstadkommit det onda, motionären framhållit, borde den afskaffas; men så hade icke skett. Den ogifta qvinnan hade af blygsel och bekymmer afdagatagit sitt barn, ej fruktande dödsstraffet. Den enskilda bikten har nu af Riksdagen beslutats ej längre blifva tvång. Afgiften till kyrkan kan undvaras. Den hafvande qvinnan är i ett tillstånd af otillräknelighet.

Hos ridderskapet och adeln talade Hartmansdorff emot utskottets förslag, grefve Sparre för. Man borde ej vara allt för sträng mot den der svaghets synden. Utskottets förslag antogs af tre stånd, presteståndet afslög detsamma.

8. Sista gången frågan, i den omfattning hittills varit fråga, förekom vid Riksdagen, var vid 1856—58 års riksmöte, då herr C. W. Tham hos ridderskapet och adeln uti deri väckt motion yrkade upphäfvande af hela författningen af 1778. Inom presteståndet yrkade åter prosten Melander bibehållandet af mom. 3 och 4 i författningen.

Lagutskottet afstyrkte i sitt betänkande n:o 36 båda yrkandena med hänvisande till dess motivering vid förra riksdagen.

Frågan föranledde liflig diskussion hos ridderskapet och adeln, men utskottets förslag antogs dock utan votering. En ännu liffigare debatt förekom inom presteståndet, efter hvilken utskottets betänkande med 28 röster mot 16 beslutades läggas med ogillande till handlingarna. De båda andra stånden hade utan ett ord bifallit utskottets förslag.

Af den sålunda gjorda tillbakablickken öfver föreliggande fråga och af i statistiska centralbyrån erhållen kännedom om förhållandet med barn, som döpas utan kända föräldrar, visar det sig, att hvad af motionärerna vid innevarande riksdag framhållits icke är öfverdrifvet utan vinner stöd af de år efter år återkommande motionerna vid ständsriksdagarna och af de statistiska uppgifterna.

Upplysande äro i afseende på följderna af författningen de af lagutskottet vid 1840—41 års riksdag angifna siffrorna: under de 1778 närmast föregående 20 åren var summan på de födda oäkta barnen 33,350; under de 20 derpå närmast följande åren steg siffran upp till 124,355. Antalet af de oäkta barnen hade alltså nära nog fyrdubblats på dessa 20 år. Och icke stort bättre ställer sig saken för närvarande. Före 1778 föddes årligen på omkring 2 millioner människor i rundt tal 1,667 oäkta barn, strax efter nämnda år, likaledes öfver hufvud taget på ungefär $2\frac{1}{3}$ millioner människor, 6,177 oäkta barn; men år 1895 anges på 4,919,260 invånare icke mindre än 14,926 oäkta barn vara födda. Under det att sålunda från år 1778 till år 1895 folkstocken ökats 2 à $2\frac{1}{2}$ gånger, hade de oäkta barnens antal ökats till nära 9 gånger. Med dessa siffror för ögonen kan man svårligen frigöra sig från den uppfattningen, att, om också icke författningen ensam varit orsaken till den otroligt stora ökningen af antalet oäkta barn, den åtminstone icke bidragit att stärka sedlighetskänslan hos vårt folk.

Ser man åter på den angifna egentliga orsaken till författningens tillkomst, den att förekomma barnamorden, så visas det, att icke heller i den punkten författningen lyckats fylla sin uppgift. Af lagutskottets vid 1840—41 års riksdag uppgift finner man, att under de 20 närmast 1778 föregående åren barnamordens antal voro 147, men att under de 20 närmast detta år följande åren deras antal stigit till 218. Vid den tidpunkt författningen utgafs förekomma alltså ej fullt 8 barnamord årligen; men strax efter stego de till nära 11. Och år 1895 utgjorde de 26. Under tiden från 1778 har folkmängden visserligen mer än tvådubblats, men barnamorden ha mer än tredubblats.

Detta om de direkta barnamorden, men se vi på de indirekta, möter oss en ingalunda mera inbjudande tafla. Enligt 1895 års statistik, den sista för utskottet tillgängliga, var detta år antalet barnaföderskor 136,049, deraf af äkta säng 121,350, af oäkta 14,699. Under samma år anges 3,535 barn vara dödfödda, deraf 3,047 äkta och 488 oäkta.

Vidare framgår af samma statistik, att år 1895 icke mindre än 12,745 barn afledo inom sitt första lefnadsår, deraf 10,422 äkta och 2,323 oäkta. De oäkta barnens antal utgjorde alltså något öfver 10,8 procent af hela det under år 1895 födda barnantalet, men mer än 16 procent af de dödföddas antal och mer än 18 procent af dem, som afled under första lefnadsåret. Om man också icke kan med skäl påstå, att dessa dödsfall äro att betrakta såsom hemliga mord, så visar det sig dock, att dödsfrekvensen hos de oäkta barnen är vida större än hos de äkta, och orsaken till detta faktum måste vara att söka uti särskilda missförhållanden. Lägges härtill, att af de 2,323 under ett års ålder varande oäkta barnens död år 1895 icke mindre än 574, d. v. s. nära 25 procent af hela antalet, afled i Stockholm, kan man omöjligen frigöra sig från tanken på de hemska nästen, dit barn lemnas för att de ju förr dess hellre skola försvinna ur världen.

Taflan i dess helhet är synnerligen mörk, mörkast synes dock utskottet den punkt vara, som betecknar »barn, döpta i okända föräldrars namn». Denna mörka punkt är väsentligen förorsakad af den ofta klandrade bestämmelsen i mom. 7 af kongl. brefvet den 17 oktober 1778.

Att angifva antalet på inom hela landet i okända föräldrars namn döpta barn är för närvarande för utskottet omöjligt, enär ingen särskild kolumn derför förefinnes uti befolkningsstatistiken, och emedan en hopsummering från de primäruppgifter, hvilka finnas förvarade i statistiska centralbyrån, skulle påkalla ett allt för långvarigt arbete, som dessutom icke kunde utföras af annan än en dertill särskildt förordnad person. Men af de uppgifter, som i de båda nu föreliggande motionerna lemnas och som bestyrkas af en första blick på primäruppgifterna i statistiska centralbyrån, finner man, att antalet sådana barn inom endast Stockholms territoriella församlingar uppgingo enligt herr Petterssons motion under 5-årsperioden 1893—97 till 2,656 eller i medeltal för hvarterdera af dessa åren 531, och enligt herr Hedins motion till icke mindre än 750 för år 1894. Om nu också Stockholm i främsta rummet är den ort, till hvilken de barnaföderskor, hvilka vilja vara okända, begifva sig för att der framföda sina foster, så är dock Stockholm icke den enda plats, der dylika barn födas. Detta förhållande åter utesluter icke den möjlig-

heten, att dylika barns antal i hela det öfriga Sverige tillsammans kan vara lika stort med det i Stockholm angifna.

Men nu uppstår frågan: hvart taga alla dessa barn vägen? Derom stannar man i det hela taget i ovisshet. För dem, som inlösas på barnhusen, är det nog mindre fara; men för dem, som inackorderas hos förlösningsbiträdets kunder, är det så mycket värre. Historien om barnet i kappsäcken torde i viss mening gifva svar på denna fråga. Och månne man icke har att söka en betydlig kontingent af detta slags barn bland den här ofvan framhållna stora dödlighetsprocenten af oäkta barn under ett års ålder?

Men om nu också en del af dessa barn få sådan vård, att de bevaras åt framtiden, så utkastas de dock i verlden utan moder, utan anhöriga och i viss mening utan fädernesland. Huru detta skall verka på barnets i fråga karakter och sinnelag i allmänhet, det är icke svårt att begripa. Härtill kommer den arfsförlust sådana barn kunna lida, äfvensom den betydliga tillökning i fattigvårdstungan de kunna medföra.

Såsom ett försök att råda bot på och motverka missförhållandet i fråga finner man det stadgadt i § 21 af Kongl. Maj:ts förnyade nådiga reglemente för barnmorskor den 28 november 1856, der det bland annat heter, att »vid hemlig förlösnung bör barnmorskan för öfrigt råda qvinnan att uppteckna sitt namn och hemvist å ett papper, hvilket, af henne försegladt, förelägges den prest, för hvilken hon ofördröjligen skall förlösnungen anmäla, så att lefvande barn varder till dop befördradt och dödfödt barn jordadt. Sedan detta papper blifvit med vederbörlig anteckning och prestens sigill försedt, bör qvinnan uppmanas att för sin såväl som barnets framtida säkerhet samma papper noga förvara». Men som denna författning talar blott om ett rådande, icke om ett afordrande och eftersom det visat sig, att barnmorskorna icke varit angelägna om att gifva ett dylikt råd, har medicinalstyrelsen i skrifvelse af år 1883 förständigat barnmorskorna att söka hämma, men icke locka till användande af denna rättighet. Att icke heller denna åtgärd haft tillbörlig verkan, framgår af det förhållandet, att Stockholms prestsällskap vid tvenne sammanträden under år 1896 uttalat sig om behöfligheten af en förnyad uppmaning i samma riktning, hvilket också föranledt det resultat, att barnmorskorna ånyo blifvit förständigade att iakttaga reglementets föreskrift, en anmaning, som man på grund af erfarenheten har skäl att befara, att den skulle falla i glömska. Denna förseglade namnsedel förlorar för öfrigt allt värde, då den dels kan innehålla orätt uppgifvet namn eller ock förkomma, för att nu icke tala om sådant fall, då den förmenta namnsedeln icke upptager något namn alls. Likaledes

har influtit i den nya kyrkobokföringsförordningen af den 6 augusti 1894 den bestämmelsen rörande moder till oäkta barn, som vill vara okänd, att pastor vid anmälan om födelsen endast eger att af barnmorska eller den, som anmäler barnet, inhemta nödiga upplysningar i fråga om moderns ålder samt tiden och orten för nedkomsten. Men att icke ens denna åtgärd är tillfyllest för att afhjelpa det onda samt åstadkomma ordentlig kyrkoskrifning och bevara åt barnet dess civila rättigheter, är särskildt påpekadt af chefen för statistiska centralbyrån, som anser, att rättigheten i fråga med fog bör afskaffas.

De båda motionärerna vid innevarande riksdag äro ense derom, att mom. 7 i författningen af den 17 oktober 1778 är otidsenligt och att det befrämjar allt annat än sedlighet samt att tiden därför kunde vara inne för dess upphäfvande, derom herr Pettersson gör hemställan. Men då upphäfvandet af hela den genom ifrågavarande mom. medgifna rättigheten möjligen skulle, enligt båda motionärernas antagande, möta svårigheter, hemställer herr Pettersson eventuellt om en i angifvet syfte gående ändring af mom. i fråga, hvaremot herr Hedin anser, att de af honom påpekade olägenheterna kunna något afhjelpas genom ett tillägg till § 16 af kongl. förordningen den 6 augusti 1894 angående kyrkoböckers förande.

Utskottet är visserligen ense med motionärerna derutinnan, att mom. 7 i kongl. brefvet den 17 oktober 1778 borde upphävas; men då utskottet också är ense med motionärerna derom, att ett försök till upphäfvande af detta mom. skulle för närvarande stöta på alltför stora svårigheter, så kan utskottet för sin del icke tillstyrka bifall till herr Petterssons hemställan i den delen.

Då vidare herr Hedin i sin motion hemställer om ett tillägg i kongl. förordningen den 6 augusti 1894 angående kyrkoböckers förande i syfte att vissa föreskrifter för barnaföderska deri skulle införas, men han icke på samma gång hemställer om ändring af mom. 7 i kongl. brefvet den 17 oktober 1778; och då, i händelse af bifall till denna hans hemställan, dessa båda författningspunkter skulle komma att stå stridande mot hvarandra samt då sådan ändring näppeligen kan befordra åsyftade ändamålet, kan utskottet icke heller tillstyrka bifall till hans motion oförändrad.

Bland föreslagna olika sätt att lösa frågan har herr Pettersson tänkt sig, att i nedkomstortens födelse- och dopbok i ett särskildt s. k. »hemligt register» anteckning göres om moderns namn med hänvisning till hennes kyrkoskrifningsort, utan att barnet åtecknades hennes betyg, ur hvilket register sedermera i vissa af Kongl. Maj:t uppgifna och be-

stämda fall upplysningar kunde erhållas. De åsyftade särskilda fallen, då det hemliga registret skulle få lemna upplysningar, kunna möjligen vara flera; men utskottet har för sin del tänkt på de fall, då barnet vill finna sin moder, då modern vill legalisera sitt barn samt då arfs- och fattigvårdsfrågor angående barnet föreligga till lösning.

Huruvida detta af herr Pettersson angifna sättet att lösa frågan är det lämpligaste, derom anser sig utskottet icke kunna uttala sig; men utskottet är öfvertygadt om nödvändigheten af att något göres till skydd för de arma barnen af okända föräldrar. Utskottet är också förvissadt derom, att Kongl. Maj:t, efter tillbörlig utredning af frågan, hvilken utredning torde kunna åstadkommas utan en så vidlyftig apparat som en för ändamålet tillsatt komité, skall finna lämpligt sätt att lösa frågan, så att motionernas syfte till förmån för barnet i möjligaste mån vinnes, på samma gång moderns anonymitet tillbörligen skyddas.

Af de frågor, hvilka, enligt den här ofvan gjorda redogörelsen för frågans behandling vid ständsriksdagarna, sammanstälts med frågan om upphäfvande af eller ändring i kongl. brefvet den 17 oktober 1778, har frågan om oäkta barns arfsrätt afgjorts genom kongl. förordningen den 14 april 1866, hvilken under vissa vilkor och i visst fall tillerkänner oäkta barn arfsrätt efter sin moder. Så ock beslutade Riksdagen år 1893 den 7 maj skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förslag till ändrade bestämmelser om barnafaders skyldighet att bidraga till sitt barns underhåll, vård och uppfostran. Ett förslag till också denna frågas lösning kan därför när som helst vara att motse.

Då härtill kommer, att en kongl. proposition om ordnandet af fosterbarnsvården är att till Riksdagen förvänta, men det sålunda väntade förslaget, sådant det framlagts af den för ändamålet tillsatta komitén, afser fosterbarnsvårdsfrågans ordnande ur endast sanitär synpunkt, torde det vara i sin ordning, att Kongl. Maj:t finge taga äfven nu föreliggande fråga om hand för att om möjligt i sammanhang med de två sistnämnda frågorna komma under ompröfning.

På grund af det ofvan anförda och med hänvisande till hvad i motionerna framhållits, får utskottet med anledning af dessa motioner hemställa,

att Andra Kammaren för sin del beslutar, det Riksdagen i skrifvelse till Konungen behagade an- hålla, det täcktes Kongl. Maj:t *dels* låta utreda om och på hvad sätt sådan ändring af mom. 7 i kongl. brefvet den 17 oktober 1778 angående barnamord jemte andra

dermed i sammanhang stående författningsbestäm-
melser må kunna företagas, att moderns namn blifver
fortfarande skyddadt mot offentliggörande, men, till
upplysning och ledning i vissa af Kongl. Maj:t upp-
gifna och bestämda fall, på lämpligt sätt antecknadt,
dels ock att, så fort ske kan, till Riksdagen inkomma
med det förslag, hvartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 24 februari 1898.

På utskottets vägnar:

E. A. ZOTTERMAN.

Reservation

af herr *J. E. Jansson* i Taberg mot en del af motiveringen.